

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helyb. könyvtárakban; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvételnek. A beiktatásért minden háromhasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díj számíttatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca U r m a n n M á r t o n műkereskedésében.

Kedd, april 30. 1861.

18. szám.

Negyedik évi folyam.

A pártok

egészen mások országgyűlésünkön, mint a vidéken, mert míg itt az emancipatio, nemzetiégi, követválasztási sat. kérdések tartják surlódásban a véleményeket, minden kérdésen fölül állónak tartatván a 48-ki törvények teljes védelme a legrészteljesb pártokig: addig Pesten épen az első kérdéseket látszanak vitatkozásokon tullevőnek tekinteni, mint melyek fölött a közvélemény már döntött, de az engedmények tárgyabani föllépés osztotta meg a képviselőházat.

A feszültség alkalmát ugyan a trónbeszédrei válaszfóliat szolgáltatja, vajjon rendszeres alakban, vagy az országgyűlés megnyitóját gróf Apponyival közlendő határozat utján nyilatkoznék-e a képviselet? (azért neveztetnek fóliat- és határozat-pártnak) de tudja mégis mindenki, hogy a fóliat utja a 48-ki vivmányok reviziójára, az az körülmételésére vezet, míg a radicalis rész az alkotmány 48-ki kiterjesztéseinek minden oly ágazatban is keresztülvitelére törekszik, hol ez akkor az idő rövidsége s a közbejött zavarok által nem eszközölthetett.

Az elsőknek a nemzetiségi mozgalmak is látszanak támaszt nyújtani, miért alig mulasztják el ellenfeleiknek a bécsi centralisták szavait nyakukba vetni, hogy ők crószakkal és akarattja ellen tuszkolják a népre a széles szabadságot: ezek ellenben a magyar korona tartományainak még a szakítás fenyegetésével is kikényszerítendő függetlenségét a nép rokonszenvére szándékoznak alapítani, s még ideiglenesen sem a szomszéd gyökérnélküli májuszfájához támasztani.

Igaz, hogy a fóliat-párt is gyűlöli a Reichsrathot, de azt tartja, hogy az osztrák császár egyszersmind magyar király, míg az ellenfél azt szeretné, hogy a magyar király lenne egyszersmind a német-szláv tartományok császára.

A döntő-tárgyalásnak küszöbén állunk, majd megválnak, melyik van többségben, de azon hangulatból melyet az az országban költeni fog, meglátszik majd az is, melyikkel rokonszenvez a nép, az az képviselik-e a követek küldőik politikai hitét, vagy nem csalatkoztak-e ezek bennük? *)

Hát a felső ház?

*) Mi jó volna, ha népünk már kisérni tudná felfogásával a politikai kérdéseket, ugy önnön ösztönéből szavazhatna bizalmatlanságot az ellenvéleményü képviselőnek, míg ez többet nem ront.

Az nagyon váltságos állapotban van. A 48-ki parlament, mint tudjuk, annak semmiségét decretálta már, de mivel csak az 1848, május előtti statusquora mehetni vissza, tényleg főnáll az, — hanem tagjainak tekintélyes zöme, a főispáni kar, mely következetesen a megyék közvéleményének képviselőjekép lép föl, elismerte saját törvénytelenységét, mivel felelős minister ellenjegyzése nélkül neveztetett ki. Ezzel kapcsolatban a főpapi kar szintén csak tényleges, de nem törvényes lábon áll; — valamint a regalisták is csak azon föltevésben jöttek a meghívó levelek következtében, hogy a törvényes hiányok utólag kiegészítetnek.

Az egész felsőházban tehát egyedül a két elnök tekinti magát helyén, mint kiket a 48-ki törvény rendelete szerint a király nevezi ki, s nem rangjuknál fogva azok többé, mint a 47-ki felsőházban: de a ministeri ellenjegyzés náluk is hiányzik.

Ily nyomasztó önértetben mi csoda, ha a felőház nem ülésez, — meg kell várnia a képviselőhá magatartását, nem, hogy annak végzését tárgyaljas, hanem hogy — hozzá csatlakozhassék. Igen a rendi szervezet megszűntével a népképviselet határozatát az egyesekből álló felsőház nem döntheti meg, mint hajdan.

És a cancelláriának nincs pártja? hiszen két pesti lap eléggé védi.

Igaz, az egyik védi, majdnem mondhatni formalitásból, a másik, mert a felelős ministeriumból Bachrendszert fél kinóni (már helyesen-e az más kérdés) és a megyszerkezet megölo mirigyjének tartja: de azért a cancelláriai szervezetnek a vitákra csak némileg is befolyó pártja nem létezik az irányadó körökben, magát a főkancellárt B. Vayt is ide értve.

Hogy a megyében itt-ott még van a cancellária mellett buzgó egyéniség, s talán a megyékből iránta ragaszkodás nyilvánul — ez csak azt tanusítja, hogy ott más a párt, mint a központon, vagy mélyebben nézve, a nép, mely követői által nyilvánul, egészen más eszmékhez gravitál, mint a vidéki központok.

De az 1847-nek hivei sokkal ritkábbak és isoláltabbak, mint még a megyékben is befolyának.

V e l e m é n y

a n m. m. kir. helytartótanács következő kérdéseire:

Vajjon a kereskedés és ipar előmozdítására, gyámmolítására és felvirágoztatására a kereskedelmi kamrák további főnállása szükségesnek, célrányosnak mutatko-

zik-e? s ha igen, kiterjed-e ezen szükségesség vagy célirányosság a most létező hat iparkamarára egyaránt s továbbá

Miként kellene azokat átalakítani, mily alapokra fektetni s mily beszerkezettel ellátni, hogy az alkotmányos közélet szervezetébe mint rokonintézmény beillesztethessenek? :

Ámbár hazánk ker. kamrái első létüket alkotmányellenes octroynak köszönheték, nem mondhatni mégis, hogy szükségességük eszméje nem újjá-alakulásunk dicső emlékü korszakában 1848-ban pöndítettett meg, hiszen köztudomásu dolog, hogy az akkori ker. miniszter Klauzál Gábor ur az ipartörvényi szervezetbe ezt már beleszótta volt: ki mondhatná pedig, hogy az akkori bár gyökeresen változtató irányzatok ősi alkotmányos institutióinkat szem elől tévesztheték? A mit a kornak szelleme és fejleménye alkot, azt ignorálni csak saját kárunkkal lehet, míg ellenben szokásaink s viszonyainkhoz való módosítása kívánatos és szükséges.

Az anyagi haladás az alap egy állam kültekintélye, felvirágzása, és polgárai jólétére, melyek a rendszeren karöltve járó szellemi emelkedéssel tartják fenn, szilárdítják meg és biztosítják a jövőre egy nép életét.

Legelső kötelességei közé tartozik tehát egy consolidálásra törekvő kormánynak az anyagi érdekek istápolása: érezte ezt a 12 éves szomorú emlékü interregnum is, mely az emberi történeti jogok, a hagyományos szokások, az ősi intézmények lábba taposása dacára az egyre tekintélyesedőbb középrend intelligentiájának szavát nemcsak mellőzni nem merte, de sőt annak felhívása által, sulyját beismerte.

Mennyiben voltak neki ezzel absolutisticus célzatai, nem ide tartozik feszegetni, — de a következés megmutatta, hogy különösen a magyar kamarák a szabad elvek szóvivői még a vaspálca alatt sem szüntek meg lenni; feltárták a sajtó sebeket, megjelölték azok gyógszereit, követelték a bilincsek leoldását a gazdasátról, szabad röptőt kívántak az iparnak, hogy a szellem teremteni bírjon, és nyíltan kárhoztaták a sorompókat, mik a kereskedés karjait nyügzék, s hangosan merték mindezek corellariumaként kimondani az alkotmányos szabadság elkerülhetlenségét, melyel hazánk gyarmattá aljasításának megszűnése jár.

Kijelölték az irányt fölterjesztéseik és évi tudósítványaikban, merre kelljen haladni a kormánynak, hogy a nép jólétét eszközölje, kimutatták az anyagi erőt, mely rendelkezésére állhat, mint a fokozatot, melyre fejthetik, de értették az erkölcsi nyomatékot, mely a középosztály rokon vagy ellenszenvével a mérleget itt vagy amott nehezíteni bírja.

De nem kevésbé kívánatos magára a népre nézve a kamarai intézmény fennmaradása, hogy saját erejének tudatára jusson, hogy érdekeit védheti és emelheti közzeggel bírjon, hogy eszmecserére s a közérdekekhez alkalmazkodásra tere nyílják.

A külföldi kamrák fönnállása s elismert hatásos befolyásukra mint történeti tényre, úgy hisszük, elég csak utalnunk.

Be kell ismerni azt is, hogy a mostani hat kamarai székhelyet változatlanul meghagyatni előttünk kívánatosnak látszik, nemcsak mert a jót is, mi ránk a 12 gyászemlékü évből kivételesen maradt, negélyből elvetni véteknél tartjuk, de ha a kamarákat más székhelyeken találnók, a mostaniakra leendő áthelyezésüket kellene kérvényeznünk, kétség egyedül csak Sopronra nézve merülhetvén tán föl, mennyiből Győr jelentősége napról napra méltánylóbb tekintetet igényel; de sőt a szaporítás sem ellenezhető.

A székhelyek ezen megtartásával azonban korántsem akarunk azok volt kerületeik meghagyására is izgatni: ellenben kijelentjük, hogy a terime határolására egyedül a kereskedelmi convergens érdekeket, a behozatali vagy átvételi vonalak ugynevezett völgyeit és a kiviteli termékek vagy iparcikknek mind előállításai rokonulatait, mind kivonulásuk útjait fogadhatjuk csak el irányadóknak.

A politikai felosztáshoz e szerint a kamarai területeknek semmi közük s az alkotmányos intézvények közül közvetlen viszonyok egyedül a váltótörvényszékeknel jöhet tekintetbe, mint melyek hasonlólag a kereskedés, ipar és forgalom emelésére céloznak a tulajdonjog védelme által.

Méltán kérhetjük azonban ez érdekekben, vajjon nem a törvényszéket mint segédintézményt kell-e a kereskedelmi középpontokhoz vinni, mint azon tévedésben ringatni magunkat, hogy egy kereskedelmi huzamot a váltótörvényszék más vonalba áterelni képes lehet. Ily anomaliának csak a legkellemetlenebb hátrányok és zavarok lennének következei.

De sőt irányadást nem negélyző nézetünk oda járul, hogy minden kamarai székhelyre, mint elismert kereskedelmi sarkpontra, hol eddig nincs is, első bíróságu váltó s kereskedelmi törvényszék szállíttassék át, mi annak idejében a törvényhozás előtt is sürgetendő. Ez által a kamarák hatékony segédletet nyújtanának a törvényszéknek különösen az élet gyakorlatának kérdéseiben, mint ez külföldön már fönnál, és mit egyes bizalmi férfiak, mint csak egyedi nézetet képviselők, soha sem helyettesíthetnek.

Különösen érdekel pedig minket ezen pont alkalmazása, mennyiben a váltótörvényszék Aradon van Temesvár helyett, melynek pedig nagyobb fontosságát, mint az egész délkelet középpontjának, a gőzhajói, vas- és minden ágban helyreállított ország-utak csomójának, a félbánság kiviteli gabnapiacának, a vidéki hámorok raktárának, s a behozatal megállapodási törzshelyének — bár elégszer megkisértetett, de soha sem sikerült kétségbe vonni. Igen, a kiv. osztrák nemzeti bank az által, hogy a délkeleten e városban szervezé leszámítoló fiókját, úgy hisszük a legjelentékenyebb védvet szolgáltatva állításainkhoz, mert kérdés alá alig jöhet, hogy ez a forgalom tömbjét kereste ki magának, hol pénzeit bizonyosan és biztosan jövedelmeztethesse.

Fönnebb kifejezett nézeteink után legmegfelelőbben véljük tehát hazánk megyéit a hat kamara köré következőképpen csoportosíthatni :

1. Pest. Pest, Hont, Nógrád, Heves, Borsod, Csongrád, Bács, Tolna, Fejér, Esztergom megyék és a két Kun kerülettel, mint melyek termékeinek közpiaca ugyis Pest, valamint az ő szükségleteikkel onnét látják el magukat. 2. Posony. Hasonló okból tartozhatnak ide Posony, Nyitra, Trencsén, Árva, Liptó, Turóc, Zólyom és Bars megyék, melyek bányatermékei is inkább erre vonulnak, mint Pestnek. 3. Sopron vagy Győr a dunántuli megyéknek a Pesthez tartozók kivételével. 4. Kassa. A tiszáninenieknek Heves és Borsod kivételével. Ezen kerület a gömöri és beregi vasgyárvidékek tekintetében az iparszakmában főfontosságot méltán igényel. 5. Debrecen. Ezen város köztudomásúlag nemcsak a keleti megyék műipari sarkpiaca, de a természet alvidékek közvetítője a felső bányamegyékkel, azért hozzá tartozandók lennének Marmaros, Ugocsa, Szathmár, Szabolcs, Bihar, Békés, Kraszna, Középszolnok megyék, Kövárvidéke és a Hajdúvárosok. 6. Temesvár. Arad, Csanád, Zaránd, Krasó, Temes és Torontálmegyékkel, melyek, mint már érintők, egy termelési völgyet képeznek hason földdel, nyers- és ipari mint bányai kivitel-cikkkel, ugyanazon kifolyású vízi utakkal, s részben ugyanazon behozatali vonallal. Ezen kerülethez csatolandók még a 3 bányászi ezred és a csajkós zászlóalj a határöri vidékből, melyeknek idáig a legnagyobb hátrányukra kereskedelmi és iparérdeki közegeik nem léteztek, holott ennek kívánatosságát alig foghat valakinek eszébe jutni kérdés alá helyezni, és melyet a katonai kormányzat a legjobb igyekezet mellett is ellátni hivatva nem lehet.

Ide járulnak még: 7. Kolozsvár éjszaki, 8. Brassó déli Erdély, 9. Zágráb a horvát tótorszagi megyék, és határörség, végre 10. Fiume a magyar tengerpart számára.

Hogy ezen székhelyeken mint a jelölt területek kereskedelmi és iparérdekeinek központjain ezek támogatása nemcsak legmegfelelőbb, de mulhatlanul kívánatos is, az egyes vidékeink viszonyainak ismerete után alig jöhet kétségbe: számukat illetőleg pedig nem tartózkodunk kimondani, hogy ha a főnebbieken kül más sajátos kereskedelmi vidékcsoportozatokat ismernénk hazánkban, nem mulasztandók el azok számára is külön kamarák felállítását ajánlani, s ezt annál kevésbé, mert ezen szakmában akármely város vagy vidéknek is praedominációjár, s a függelékében járó nyomását a legkásosb visszhatás fenyegetése nélkül nem képzelhetjük, ezért nem is türhetjük.

Nemcsak hagyományos vérbe ment szokásaink miatt ellenezük a centralizációt, de utal erre a központosítás netovábbja, Franciaország példája is, hol egyedül is csak a kereskedelmi és iparérdekek azok, miket kény és parancs szerint terelni nem lehet, mert az első a természetes közlekedési vonalokhoz, az utóbbiak a kedvező helyviszonyokhoz kötvék, s azok körül csoportosulnak. Ezen vérünkbe ment alkotmányos szokásainkból indulunk ki azután, midőn az újra - szervezés irányzatához eszmékkel járulunk, miután alapszabályi tervezettel még fellépni nem alkalomszerű.

Föltételezzük pedig legelsősorban az alkotmányos kormányról, hogy a kamarák fontosságát és jelentékenységet érdemleg méltányolni fogván, azokat sem ő, sem közegei oly alárendelt szerepre, mint a 12 éves absolutismus, praedestinálni nem szándékoznak, hogy érintkezéseik vagy csupa formalitásokká, vagy eredménytelen sürgölésekké zsugorodjanak, melyek egy „nem látuk eszközlendőnek“ — féle hátrattal zárassanak be.

A megyék és városok ellenében pedig magukra a kamarákra kell hagyni, befolyásuk kivívását, tekintélyük érvényesítését, mi azután életképességük próbaköve is lenne, hogy az érintett hatóságok felső parancs helyett saját indulatukból forduljanak a kamarákhoz a kereskedelem és ipart érdeklő kérdések körül: ezen viszony annál természeteseb, mert a kamara tudja, hogy ő nem törvényhatóság, mely egyenjogu szavazat súlyjával léphet föl.

Kiadványok közlésére azonban a törvényhatósági közegek utasítandók lennének, hogy így a kamara minden segédlettel rendelkezessék, felterjesztései, átiratai vagy jelentései okadatolása, támogatása, alapítására.

Önkényt következik aztán ebből, hogy a kamarák nem egyedül formális területük hatóságaival érintkezzenek, hanem bármelyikkel is, mely közhasznu törekvésük a k. kincstár által az engedményezendő postabérmentesség szabadítéka által könnyíttessék, mind a hozzáérkező, mint a töle induló levelek és csomagokra nézve.

Mi legyen pedig tevékenységi körük, azt alkotatásuk céljából következőleg vonhatni össze:

1. A kereskedelem és ipar helyzetének, kedvezményeinek és hátrányainak nyomozása, földerítése, kidolgozása s legalább minden 3 évbni sommás felterjesztése, mely mintegy a kamra lelépő területének sáfarkodási számadása volna.

2. Ezek eredményekre alapított fölterjesztések, indítványok, átiratok, ugy a legfelsőbb hatóság, mint törvényszékek, politikai közegek és magán-társulatokhoz, sőt

3. Ezek általi támogattatás esetén egyedül is, de különben az összes vagy legalább számosb kamarák közértekezletéből indítandó kérelmezés, közvetlenül a törvényhozó test asztalára letéve.

4. Mindezekkel összefüggőleg az idevágó le- s átiratok, mint megkereséseknek kimerítőleg megfelelni, föltevén a kamara, hogy a ker. és ipar körébe vágó semmi rendszabály vagy változtatás az ő előleges megkérdeztetése nélkül, sem be nem hozatik, sem nem eszközöltetik, sem el nem töröltetik, és pedig ugy a fő, mit alhatóságok által, mit hogy a kamara tehessen,

5. Táblás jegyzékeket vezet minden kereskedelmi, gyár, iparforgalmi s hitelintézeti vállalatok és üzletekről.

6. A keresk. és iparélet szokásainak értelmezése, szállítási s más föltételek magyarázata, illetőleg eldöntése végzésszerű érvénnyel, sőt ezen esetekben, de másokban is a felek kívánatára, választott bíróságképpen eljárni.

7. Az alkuszügy kezelése, mely hozzájuk átteendő.

8. A váltó-törvényszékekhez a keresk. ülnököket választani.

Belszerkezetét érdeklőleg első sorában áll azon kérdés, vajjon a ker. és iparkamrák, mint mostanig, egybeolvadva maradjanak-e?

Erre nézve bátorkodunk megjegyezni, hogy oly vidékeken, hol az ipar és különösen a gyárlat oly fejleménynek örvend, mely a kereskedéssel ugyszólván versenyez, s így nem is csoda, ha némely szakkérdésben, mint a be- és kiviteli vámokéban egészen homlokegyenesti nézpontról indulnak ki, — ott, hol mindegyik már magában elég tekintélyes, és az ipar a kereskedelemre nem igen szorul: korántsem ellenezzük a külön keresk. és külön iparkamrák szervezését, hogy mindegyiknek önálló organuma legyen, fölfelé tekintélyét fönntarthatni s képviselni, lefelé tágabban és nyüzgetlenebbül hathatni.

Minthogy azonban sok kamara a főnebbi helyzetek egyikében sincs, de sőt főállása óta a volt cs. kir. ideiglenes rendszabály azon szabadalmát, melynél fogva szakosztályai különvált tanácskozássokra felhatalmazva voltak, alig lön alkalmuk gyakorlatba venni: igénytelen véleményünk oda járul, hogy ezen kérdés az egyes kamarai terimék belügyeképpen lenne tekintendő, s mind-egyikre magára bizni, vajjon egyesülve, vagy két külön kamarában akarja-e illetőleges érdekeit képviselni, tárgyalni. Összeállítandók aminden nagykoru, feddhetlen és független üzletbirtokosok s technikusok szavazatai által lennének a kamarák, s mindezek választhatók is kell, hogy legyenek, — megjegyezvén egyedül azt, hogy a társüzletek részéről csak egy szavazat adható, de a főnökök külön is megválaszthatók.

Tekintve már most, hogy alkotmányos közéletünk szokása és sarkelve: „semmit rólunk nélkülünk,“ s föltéve, bár meg nem engedve, hogy a főváros az ő kerületének nemcsak intelligentiáját absorbeálja és tulnyomólag megelőzi, de az anyagi különérdekek képviselőt is méltányosan védni és emelni el nem mulasztja, mert versenytől nem tarthat: — ezt a többi kamarák teriméjének egyes tájai és városairól habár szívesen föltesszük is, de az itt-ott jelentkezendő féltékenységnek a kamra képviselőtébeni egyedáruskodás ellen tanácsosnak hisszük az által elejét venni, hogy a tagokat bizonyos szabandó kerületekkint a kereskedelmi és iparos testületek válasszák, hogy így mellőztetésről panaszkodnia kinek se lehessen.

Ezen uton a terület minden nagyobb városai és vidékei szószólót kapnának a kamara kebelében s ha egy-kettő közt versenytétel támadva, a köztöbbség által döntetnék el, a némi háttérbe-szorított egyoldalú külön érdekekkel nem vádolhatná a többséget, — ámbár fönmaradna számára itt és más esetekben is a jegyzőkönyvbeni eltérő nézet bejegyeztetése, vagy melléklése.

Ily részletes képviselőtél mind a vidéki iparosok és kereskedőknek, kik a kamarai költségekre adóznak, megnyugvására szolgálna, mind a kamara vélemény-adásainak hitelét emelné.

Ezen elvnek lehetőségig megfelelőek, a kamarák rendes tagjainak számát a kerület tekintetbevételéhez képest 24 és 36 közt tartjuk szabályzandónak még pedig maga a kerület által.

Hogy pedig az ügymenet semmi esetben meg ne akadhasson, választandó még 12 tiszteleti tag a székhelyi kereskedelmi- és iparos-testületek által, de kik az előbbiekkal azonos jogokat és szavazatot élvezik, s helybenlakók legyenek.

A választások a vidékek teületei által s mennyiben lehet, azon vidék szavazatképei közül eszközöltessenek, még pedig ismét a közéletből megszokott módorunk nyomán 3 évi időtartamra.

Igy hisszük az alapot legalkotmányoszerűbbnek.

Házi belső rendezetéről következőket hisszük kiemelendőknek:

Minekutána az aránylagos szavazattöbbséggel megválasztott tagok ünnepélyes fogadás tettek, hogy köteleimknek a közjó és becsület irányadása mellett telhetőleg megfelelni törekedendnek, választandják az elnököt és alelnököt, kik egyikének okvetlen helybenlakónak kell lennie. A választás a legfőbb keresdelmi hatóság és az illetékes váltótörvényszéknek megjelenthetik.

Hasonló történik a titkárral, kit, mint a segéd-személyzetet szinte a kamara választja. Szállás és felszerelvényről magának kell gondoskodni, de szolgát az elnök fogad.

A fizetések megszabásának azonban szintugy mint az évi költségvetésnek a legfelsőbb kereskedelmi hatóság jóváhagyása alá kell terjesztetni.

A tagok maguk állomásukat díjtalanul töltik be. Vajjon a távollakó tagok utiköltsége (de napidij nélkül) megtérítés tárgyát képezze-e a kamarai pénztárból, vagy a választó-vidékeiből, annak eldöntése a kerületi testületekre bizandó, mint belügy.

Az elnök, helyben nem léte eseteiben az alelnök képviseli physicailag a kamara morális személyét, s ennek szabályai, intézményei s ügyletrendjének felelős kezelője; a beadványok hozzá érkeznek, a kiadványokat ő írja alá, s szóbeli közleményeket ő nyújt.

Rendszerint minden hóban kell az előre megállapítandó ügyletrend értelmében gyűlést tartani, de fontos és sürgős intézendők közbejöttével az elnökség rendkívüli gyűlést is hívhat össze, nemcsak, hanem a kamara, maga nemtagok tanácsát is fölkérheti, a mint hogy kellő esetekben szakemberek segédletével élhet.

Szavazattöbbsége dönt a jelenlevőknek, mennyiben ők maguk nem halasztják el azt számos gyűlésre. Hátározathoz 5 tag jelenléte szükséges.

Mindezen gyűlések nyilvánosak, s jegyzőkönyveik közzeiténdők, hacsak a kamara magán-érdekek fölött nem tárgyal mint választott bíróság.

Az évi számadások hasonlólag részletezve a nyilvánosság elé bocsátandók.

Szabadságában állandó pedig a kamaráknak oly tárgyak fölött, mik közülük többeket, vagy mindnyájokat, s az országos tekinteteket érdeklik, részletes vagy egyetemes congressust tartani, a melyre küldött megbizottak aztán illető kamaráikat minden tekintetben képviselik; — valamint ily congressusok a kormány által is hivathatnak össze, melyek ekkor mintegy legfőbb vélemé-

nyező küldöttséget alakítanak, sőt mint végső illetéki választott bíróságok szerepelhetnek.

Hátra van még, az évi pénzerő kiállításának módozatáról emlékezni.

A mi igénytelen nézetünk e pontban is elfogadónak hiszi az önkormányzat rendszerét, s ha a vidékeknek joguk van érdekeik előmozdítását választani, úgy kötelességük is ezen képviselői terheit viselni: de tovább menve, joguknak kell lenni az adókulcs kivetéséhez is, valamint az ő saját kötelességük a behajtás.

A felsőbbleg Sept. 1-ig bekövetelendő, s Novemb. 1-ig megállapítandó évi költségvetés, tehát a legközelebbi kamarai ülésben a vidékek és városok vagyonsága, s népessége arányában szétválasztandó, s minden kereskedelmi vagy iparos testülettel az őt terhelő összeg tudatandó, melynek lesz azután ügye a körébeli kivetés és behajtás, — csak azt jegyezvén meg, hogy a törvényhatóságok közegei a testületek ebéli felkéréseit rövid úton exequálják, és a végrehajtást szenvedettnek csak az utólagos panasztétel vagy fölebbezés engedtesse.

Mivelhogy a tagjaiktól behajtó testületek a köteles illetményeket közvetlenül a kamarához küldik, az eljárás nem fenyeget bonyodalommal, kérdés egyedül arra nézve merülhetne föl, ha valamely vidéknek sem kereskedelmi, sem iparos-testülete nem volna, sőt semmi más szomszéd-testülethez nem tartoznék: de mivelhogy ily helyek nemesak nagyon kivételesek, sőt az ipartörvény folytán majd lehetlenné váltak, ez annál kevésbé vehető tekintetbe, mert egy oly izolált zugnak egyszersmind nagyon elhagyatottnak is kellenék lennie, melynek adómentessége a kamara működését nem fogja megzavarhatni.

A politikai csizmadia VI-ik levele.

Nagy-Kikinda, 1861-i ápril 22-én. T. szerkesztő ur! Azt mondja Kisfaludy Károly, hogy a ki nagyon örül, olyan mint a ki nagyon busul — nincs helyén az esze; é én pedig most nagyon örülök, azért először is bocsánatot kérek, ha netalán igénytelen soraimban a betűk nem állnának kellő rendben, miután azokat igen sietve állítottam össze — itt a vásárlás szélén fekvő ház egyikében — midőn már sátorfánk is a kocsin volt, — addig, míg utitársam elment a klapatoriumba infuziót szerezni, mivel — mint mondá — ugyis divatban van a fuzió. Azért, miután t. szerkesztő ur már oly játékot is csinált az én igénytelen soraimmal, mint azon tükörrel szokott történni, melyet valamely tüzes kakas elébe szoktak tartani; (azon különbség lévén csupán köztük, hogy itt már a kakas nem a betűket, hanem ezek készítőjét akarja csorrolni); azért, miután e holt betűk nem egyebek, mint egy igénytelen vasaskanának vonásai, (melyeknek alakulásakor is ezen igénytelen ércdarab egyedül csak az én tyukszemem ujjaimat bosszantja), ha talán valamely tisztelt valaki bennök saját szellemét vélné rejteni, az aligha úgy nem járand, mint ama mesebeli nő, ki midőn többet magával az utcán ülne, s az előttük elmenő férfiak közül azt ki senkire nem nézvé, „jó napot rossz asszony“-t mondott, szitkolódással megtámadván, kérdőre vonta, hogy mondaná meg: mi rosszat tett ő valaha neki?

Vásárban lévén, miről irhatnék másról, mint a vásárról, melyről amugyis közönségesen azt szokták mondani, hogy

benne mindent láthatni. Mennyire igazak azonban e szavak, én tökéletesen meg nem mondhatom, hanem igen, hogy a kikindai vásárban azt lattam, a mit eddig itt még soha sem; t. i. fináncokat (kiknek orruk alá eresztgették némelyek a nem — trafik dohány füstjét), zsandárt, megyei pandurt, megyei tisztviselőt, bezirkshivatalnokot sat. — De mi csodálni való van ebben? mondhatni erre. Semmi egyéb, minthogy én úgy képzelem ezt, (meglehet, hogy ezt sűrű vérem okozza), mint midőn ama Pécely meséjében férfi fejeéről fiatal szeretője az ősz, — vénebb kedvese pedig a fekete hajszálakat tépdeste. No de semmi; hiszen hallottam én már egy oly bölcs mondatot is, melyet ez ellen írul használhatni, mi is nem egyéb, mint: hogy a gyümölcs ha megéri, magától is lehull; (csak hogy néha az is megtörténik — mint például a mult őszszel az őszi barackfákkal, — hogy a gyümölcs oda szárad az ághoz — s az enyhe ősz miatt pedig a levelek le nem hullnak, — és így megvakulván a bimbók, kiszárad a fa.)

Továbbá csizmát vásárolván tőlem egy polgártárs, midőn azt kifizetné, szemébe akadván, a tárcájában levő — marháról szóló — levél, azt átnyujtá, hogy nézném meg, ha jól van-e írva? De én egyebet el nem olvashattam, mint a magyar szavakból álló nyomtatvány — fölíráskat, mert az írás betűit nem ösmertem. Erre egy másikat adott kezembe, melyen a nyomtatvány német betűkből, az írás pedig szintén az előbbihez hasonló volt — 1861^{2/4} és A. betűvel kezdődő név aláírásával ellátva. Kérdém erre, hogy hovávaló? mire válaszolá: „Belorádai“; arra pedig, hogy ki a jegyzőjük? felelé: „Areopagovics.“ No atyafi, mondtam erre, hát ez kegyelmeteknél már is így megy? —

Rosz idöket élünk, még az időjárás sem rendes, miután például az idén is melegebb volt Februárban mint ma, midőn virradóra ujnyi vastagságu jég volt a vizes edényekben. Azonban, hogy mit gondolnak mások e mellé, azt nem csak én, de még mások sem tudják, hanem azt tudom, hogy 1847-dikben egy hivatalnok — midőn megszülitatott azért, hogy a conservatív pártot volt így nyilatkozott: „tudom, hogy valamennyi p . . . mind h . . . t, de nekem hivatalra van szükségem!“ Azért nem is lesz csuda, ha egy-két pesti nagy szakál eltűnik, s a helytartó - tanács, kancellária, kuria személyzete szaporodik.

Most még, hogy elmondhassam: miért örülök oly nagyon, szükségesnek vélem kijelenteni, miként Diogenesnél többre vittem dolgomat. Mert — mint a historia szól — ő a görögök közt lámpával sem talált emberre, míg én e vásárban is találtam.

Ugyanis, a mint egy mestertársommal elmentem egy kevés frissítőt venni, egyszersmind a vásárfia — félüket is megvevén, s egy nőtől almát vásárolván, tovább mentünk. Vissza menetkor ismét az almafélre felé — de tőle távolabb a sokaság közt — haladván, kiabálására midőn feléje fordulánk, látjuk, hogy a kofanó fölemelt kezében mutatja utitársamnak kendőjét, melyben, a tőle vásárolt almán fölül, még egyéb apróságok is voltak, s a kofanó, még csak föl sem bontotta, hogy látta volna: mi volt benne! És ez az a fehér hollóféle ritkaság a mai civilizált világban, a mely eset annyira kisodrott elememből: midőn a fölbontási vizsketegen hivatalosan

* Majszt'ram! Majszt'ram, ez a fejelés nagyon akkurat, majd soknak tyukszemét nyomja; az aulikus, az az öblös szabás, ha nem is több, de jobbízetű Kundschaftokat szerezne, s nem traktálnák ugy, mint bizományosát, ki ugyan azon nézetben vagyok, miként alkotmányos életünkben minden lapnak párt-lapnak kell lennie, mert a kétkulacsosság csak azt vonja maga után, hogy legfőlebb kegyelemből tartatik, de felbontatlanul tétetik fölré; — azt is tartjam, miként közönségünk nagykoru a szabad sajtó élvezetére, melynek föladata az ellenörzés hiányában mesés mérvben zsarnokló visszaélések nyomozása, minden nyilvános cselekvény fölött a közönségnek bírálati szabadalma levén; — azt is tartom, miként nem utilitási szempontból kell egy szerkeztőnek indulni, — de: — szegény ember az ág is huzza, habár országvilág tudja is, hogy hajlékonyabb az ág mint a szegény ember. Szerk.

is tanulhattam volna. De nini! most jut eszembe, hogy még helységünkben nagyobbat is láttam, mivel t. i. itt még akkor sem veszik el a felebarátok a másét, midőn őket kínáljuk. Igenis! hiszen a napokban is már négynek kínáltam, hogy ássa, kapálja vagy szántsa s vesse el bármivel egy darab földemet, szóval: használja az ién ingyen; de egynek sem kell! (mert nem ér reá elvetni: mivel — a fal alatt kell ülni, és csak várni a készet). Csak vesd el — gondolkodj — ha szabadság lesz, ugyis elviszem. — Quod erat demonstrandum.

Kakasvári Fábrián,
csizmadiamester.

Australiai levelek.

II.

FORESTERCK, Springgully the hungarian tent. 25. Dec. 1858.

A szent karácsony nem tölthetem kedvesebben, mint tincetek írva. Melbournból Australia közép déli tengerpartján, gyalog 7-en 80 mfdre ide jövünk. Kiadásaink 8—10 héti proviantra 80 L. sátor, vízszivattyú, furó és műszerek idehozatala 21 mázsa à 3 L., 63 L. került. Itt vagyunk, dolgozunk, iparkodunk; szerencsénk eddig nem nagy. 5 hét alatt 1 és $\frac{2}{4}$ uncia, melynek itten 5 L. 14 s., Londonban pedig 7 L. az ára. De miután azon félelemben, hogy S. és T. bajtársaink az én és Sz. szerencséjét is megrontják, elváltunk. Sz. dec. 21—25-ig egy lyukban két mással 9 font 12 unciát mosott, az az mindenike Londoni ár szerint 2460 pengő forintot.

Gondoltam születésnapodra, hiszen angol partról az nap távoztam utamra, és pár héttel idejöttöm után decemb. 6-kán ha noni féltőnöm hogy haragot okoznék öröm helyett; két kis nugets-et a mint a diger hívja a kis aranydarabokat, küldhetnék e levélben, de félek nagyon megfizetné az árát. Minden hóban rendesen akarok nektek írni, de ha kettőben kapok egyet, se féljete, a posták igen rendetlenek. Leveleiteket címezték Rs. Sz. 14 Henrietta Street Covent Garden London to be forwarded to Australia. Fizessétek meg, mert itt minden levelet elégetnek, ki sem adva semmi áron, mely nem jó Angliából franco. Most australian életre. Minden jobb podgyászomat Melbournban hagyva ezen Mount-Alexander-i diginsekbe jöttünk. Australiát a 17. században hollandusok bírták, és régi kártyáik szerint e helyeken, hol most ásunk, ök hajóztanak. A földnek csupa halmos rendetlen alacson emlékedései tengerfenékre mutatnak, a humusnak legfelebb $\frac{1}{2}$ és $\frac{3}{4}$ lábnyi fekete, a rendetlen vegetatió, egész Austrália egy nagy erdő déli részein, partjain, fának kis gyökerei, melyeket a szél kidönt és gyökereikben a repedt sziklák porondjait és tört nagy darabjait mutatja. Az arany vulcanic eruption által a földgyomráról fel és kiforrt és az utánna vagy vele jövő roppant vizárba esvén, olyan idomott vett mint minden olvasztott és vízbe esett ére. A vizár magával vitte, darabolta, törte, mosta és a sziklákban utját megtörve az ugynevezett halott pontokban letette; ezen halott pontokat kell 10—90 láb kutak (6 láb diameter) mélyében felkeresnünk és a pipaagyag fehér anyagában vaskó és quarz közt az arany darabkákat vagy egész porréteget vagy fontokra menő nehéz olvasztott darabjait vagy quarzval elegített darabjait, vízben a földet felmosva, és aztán vastálakban mosás és a könnyebb kavics elfolytatása által nyerjük. Egy nap ketten 6 lábára jövünk, egyik a pieckvel feltöri a földet, kavicsot, követ a más lapáttal a lyuk körül 2 lábára felhányja, ha 8 láb alóira jövünk, csiga és motolán huzzuk föl, és ha a jó földre jövünk, mossuk. Ezen anyagot ha dus, tunelekben üldözzük. miglen szikla, viz, a szomszéd joga véget nem vet munkánknak. Jogaink nagyon rövidek, 8 láb hosszú 8 láb széles terrain egy emberé, négy-nél több egy companiában a

legnagyobb társaságban sincs. Ezen democrat principiumot, mely a gazdagok monopoliumát lehetleníti, így tréfálja ki a diger; 10-en vesznek egyenkint 8' 8'-at, minden (claim) az az jogos tér közt 3' hagynak földnek, melyet kihányanak és (32) (32)' helyet kapnak 91 láb hosszat, 91 láb szélest, és mivel minden hely, mely 24 óráig hever, akár-kié, fél napot hárman két lyukra szánnak, azt 12 óra alatt fenékre vernek, ha üres, a más lyukakat fenekezik, de úgy, hogy egy órát minden lyuknál dolgoztak. Azt, ki egy dolgozó lyukba engedelem nélkül lemegy, agyon szabad löni. A ki arany-eret követve, mások lyukai alá jő, midőn ezek már kezdtek munkát, a commissioner szópere szerint a réteg dusságához képest annyi L-ba büntetetik. Életünk biztos, a police-erő nő, a legrosszabb az, hogy az angol coloniát úgy tekinti mint csak gazdagodási műhelyt, hol moralitás s igazság, átellenében a nyereszkesedésnek, árnyék. Borzasztó Angliának története Indiában, itten is fertőztetett. Az új jöven, bár a hó 28-kán jönne, kénytelen licence-t venni (ásási felhatalmazást) habár csak sátrában aludnék is, tehát légsziváért hónaponta 1 L. 10 s. (15 ft. p.), hanem november végén 50 embert licenc híjárt lerovó munkára (egy nap utcsinalás) a police által bevitetett egy commissioner, mire a többi a commissionerre lött, a policet zöldre verte és más nap a commissioner minden 20. november után kiadott licencet decemberre átir, minden ezéti bünpénzt visszaadott és törvényesítette ezen eljárás. — Az aranyat szarvasbörzacsokóban (a gouvernement csináltatja, monopol) melynek ára 1 sh. (30 kr. p. p.) fél-arasz hosszú 2" széles, való ára $\frac{1}{2}$ d. tehát vásári ára 24,000 $\frac{0}{100}$, commissionerhez viszik, ez a mounted (lovas) escortnak adja, de minden hétért melyet itt vesztegel 1% vesz, az escortirozás megint 1%, Melbournba letéves 4%, exportations-tax 1%, átvitel Londonba 1% assecuració 3%, innen Londonba átvitel 8%, az az egy unciánál 6 sh. 7 d. (3 pengő 17 kr.) egy fontnál 39 ft. 24 kr. pp. és 250 font, mi az én feladatom egy év alatt, 9850 pengő veszteség. Így lop az angol gouvernement, miglen itten is mint nyugoton az új: „United status of Australia“ keletkezik. — Australia tán mindössze 2 milliom lakossal a nyugati, déli és keleti szabad provinciákra oszlik, fekszik mindhárom Australia legdélbb partján, nevök Adelaide, Melbourne és Sydney; az első német, a másik német-angol, a harmadik angol lakósu, külön gouvernementtel, szabad mint Anglia. Katonája nincs, ha hoznak, ki nem tartja. Adelaide földmívelő, Melbourne kereskedő, Sydney marhatenyésztő. A juhoknak 3 év előtt csak annyi ára volt, hogy százakat egyszerre agyon vertek, ha igazán nem élt; lehúzták bőrét és katlanba dobva zsirját fagyunak főzték. Most egy font hus 6 d. (15 kr. p.) egy font thea 2 sh. (1 ft. p.), egy font kenyér 9 d. (22 $\frac{1}{2}$ kr. p.), egy font cukor 9 d. (15 kr. p.)

Ruhám egy fehér kalap, egy kék pamut üng, fekete egy második, egy fehér daróc nadrág, egy csizma, melynek jobbát a körmön, balját a féslés lyukkal áldá. Háznak egy sátor. Elelem a thea tej nélkül, kenyér nélkül sokszor, 8—12 munka, ekkor egy óra nyugvás, szalonna, kenyér és egy korty rumviz cukorral; 1—5 munka. 5—7 főzünk, sütünk kenyeret, kávét tej nélkül, szalonnát és borsólevest, másnap vízlevest, harmadikon árpalevest egy kis szalonnával, kétszer hétben kis sajt, kétszer szalonnával kiperzselts vízben felmosott lisztből lett fánk. Ágyam két törzsökre fektetett, 6 lécre szórt fagalyakon, 2 pókróc, és felettem 2 fehér pókróc, egy hétig fájtak csontjaim, most már kezemet sem érzem. Dyarhő és gyomorrontás a víztől és rossz étlettől. De én ép vagyok. A nap sokszor 100° hőség, az éj oly hideg, hogy lábujjamba kap a görcs. Sokszor vízben állunk, megázunk, ekkor haza jövetelkor lefeksznünk. A nehéz munka szárít és az arcot kissé eltorzítja, de mi ez arányban 12,000 L.-al, mely önállást ad. — Az itteni fanemek: gumifa, preperment, stringbark; mindnyája roppant kemény, fölrug magasba, erős, de árnya, lombja nincs, levelei mind élükkel lefelé állanak (sugárvédelmül) és a nap köztük lesüt. A vegetatió új ugyan,

de sokszerű, szalmavirág annyi mint a fű, viola sat.; a fű száraz, pár év előtt 400 mfdre meggyult a nap hőségétől minden fű és fa, számtalan nép és vad veszett; feketék itt is, de belyebb és Sydney éjszakerészen laknak, itt egy gyáva alattomos, ott egy igen jellemes vadnép, mint hallok hason népekkel dárdaharcolnak, és a ki minden dárdáit elhajgálta, ellenének jelt ad és őt bántatlanul maga háta mögé bocsátja dárdáit bántatlanul felszedni, senkit nem bántanak, de bántást nem feledhetve mindig megbosszulnak. A fölvidéki folyók sok aranyat és drága követ mosnak, ott sok az alma, körte, szilva, narancs, szőlő, mi itten hiányzik. Addig mig lehet, itt maradok, innen Sydney fél utjába Owenbe megyek ásní. Sydneyben G.-nek ifjabb házas huga és testvére él. Német roppant sok van. — Anglia, mióta ezt a coloniát bírja, halálbüntetés helyett Sydneybe transportálta bűnöseit, most nem többé; ezek kiszolgáltak, megszöktek és most a leggazdagabb kereskedők, bírók, katonák, policek nem mások mint deportált gazok. Melbournban senki sem biztos élte és vagyonában nappal. Itten nyugottan élünk, de bizalmatlanul. Alig van kitartó munkás, ki 20—30 font arannyal farmot (gazdaságot) nem vehetne magának egy év mulva, és lenne több, de ez mind champagner és nőekkel elpazarolja a magáét. Egy poseni 20 éves fiu B., az egyetlen, kit az idegenek között igazán megszerettem, nyílt szives derék munkás, sátorszomszéd. — Az estét nem harangozzák nálunk, de ezer puska és revolver (6 és 8 csövű amerikai pisztoly), viszhangoz. Egyetlen mód a bushrangereket (gyáva lózsiványok), elrettententi.

Déli nappal megállitnak és pénzét elveszik. — Nálam van órad egy plépixisben, ha megáll, nap szerint igazitom. Irj magatokról sokat. Isten áldja meg egészségéteket, tanulmányitokat, és adjon neked kedvet, erélyt, sükert, életre való tanodhoz. — Sz. egészséges, én még inkább erősödöm, vigyázok, nem rohanok, társaim nem sok örömmel részesitenek, nem sokára magokra hagyom, egyes ember jól elél. Megkérem Amaliát, küldjön nektek jó ausztraliái mappát. Tudjátok hol vagyok, szívemmel, gondolatommal naponta sokszor veletek. Újévre irok G.-nőnek. Nem jött levelem eddig sebonnan. — Mint tudjátok nálam a nap 9 $\frac{1}{4}$ órával hamarább kél, tehát itten dél 12, nálatok két óra reggel, éjfél 12, nálatok délután két óra.

Ausztraliái nyár: December, Január, Február; ős: Március, Aprilis, Május sat.; a hold képe nem ☉ hanem ☾; a hattyu fekete. Az én csillagaim nem a tieid, dél felé hideg, és az északi gyümölcs a nemesebb. — A Sydney districtnek vegetatiója amerikai. — Sz. köszöntet. Be kell végezmem levelemet. Irjatok, ez az egyetlen örömöm, malasztom. Örülök hogy itt vagyok, kedvem, erőm, reményem nő. Isten megáld engem, és megáldjon titeket édes szeretett egyetleneim. Segítsétek egymást mig én megjövök, Isten és enyémeim áldása nem maradhat sükertelen. Nézzetek utánna ha haza megyek, jöhetek e bizton?

R. B.

T Á R C A.

Heti szemle.

Debrecen, ápril 17-én 1861. Politikai életünk rajzolására annyit írhatok, hogy a honunk minden részében elterjedt mély izgatottság talán sehol sem uralkodik annyira mint nálunk, kik lelünk teljes odandásával várjuk a sorsunk felett határozó gordiusi csomó szorongás felfejtését, és életünk minden percét a hon nyugalmanak biztosítására szenteljük.

Elvkülönbség avagy pártérdek nem képez határvonalat köztünk; az ekével foglalkozó földmives gondolkozásmódja egyezik a szakavatott tudóséval, és mindkettő egyedüli vágya és buzgó óhaja egy eszmében pontosul össze és ez 48.

Nincs többé félreértés; a nép minden rétegeiben egy szót az emelkedik: „a testvériség minden előtt.

Ime tehát nincs okunk aggódni a jövő felett; a ros akarat mérges nyilvesszője visszapattan az igazság védpaizsától és az összetartás már magában véve biztos győzelem.

Most egy éve egy lesújtó hír rázkodta meg a hazát; a fájdalom mélyen rágta be magát az égő szivekbe; mert ismét egy fénycs csillag hullott le honunk egéről, milyen csak századok tüneménye.

Felejthetlen Széchenyink élete ugy mint halála korszakotteremtett nemzetünk életében és üdvös volt a hazára, mert mellözve hona iránti szeretetéből nyújtott áldást áradozó tetteit, halálával fölébredt a nemzeti öntudat és a tettek mezejére szállította a férfit, felettünk örködő szelleme pedig a honszeretet és munkásság magvait hintette el keblünkben.

Hogy mennyi igyekezetet fejtett ki a magyar gazdaságos feladata teljesítésében, nem szükség magyarázni: legjobban beszélnék a tettek.

Az elhunyt iránti kegyelet temetésének évfordulati napján az az e hó 8-án összehívá a népet a kath. templomba, ájtatos fohászt bocsájtánk Széchenyink szellemének üdvösségéért s sokat hányatott hazánk jövő jóblétéért.

A kath. hitfelekezet aránylag meglehetősen számmal vett részt e nemzeti gyászünnepélyen és az elhunytak érdemei-

hez méltólag emlékezett meg tetteiben - dus életéről. Innen a ref. egyházba vonult a nép; de hosszas várakozás után sem jelent meg senki az illetők közül az isteni szertartás elvégzésére, mit látva a nép, lehangolt kedéllyel osztart haza. Nehéz szívvel teszem közzé azt, mivel multja hasonló vétkes mulasztásokat sehol nem tüntet fel; sőt inkább erélyes jólelkű tisztviselőinek buzgalma folytán a városnak jó hírnevét terjesztették.

Lángh Bodi szintársulata haldoklik a résztvét hiánya miatt. Ezekre is ellehet mondani a költő szavait:

Multadban nincs öröm
Jövőben nincs remény.

Az ideiglenes színházi építkezés hatalmasan halad előre; mint mondják, a jövő hónapban Rösler jól szervezett társasága tartand már benne előadásokat.

Az oly sokszor emlegetett ige testté lön: Thalia nem kénytelen többé tyukketrecben nyomorogni; a lelkesedés diszesebb csarnokot jelölt ki művészetének.

L. F,

Kerekítő, ápril 21-én 1861. A természet és időjárás buvárló, ezekből következtetni tudó mezei gazdáink tapasztalását aligha szomorú bővítéssel nem ösmerteti meg, az ápril 16-a óta fagy, dér, szél és melegnek egymást felváltva követő időjárása, mely a szép reményekkel kecsgetett birtokosoknak teljes virágjában levő repcéit meglátogatta; nem lehet ugyan mindekkoráig a kárt látni és bizonyost állítani, de tartani lehet tőle, hogy majd a szem fejlődésénél lehet azt észrevenni*) Meglehetősen zöld vetéseink eső hiány miatt satnyulnak, a legelő kopár.

A kényuralomnak gépszerű marchroute-jával cirkáló gendarmeria korszakában biztonsággal működött rablóknak nagyon utjába állott a megyei szerkezettel felállított csendbiztosság, mert habár létök csak pár hónapos, és legényei még

*) A „Magyar Gazda“ egyik közelebbi száma vigasztalja önöket, hogy a fagy csak akkor árt a repcének, ha verőfény következik rá, ellenben ha borus nap, ugy nem. Fines penes autorem, de a „Magyar Gazda“ szerkesztője föltétlen fidest érdemel. Szerk.

nincsenek is felszerelve — mi elég sajnós, — mégis szép eredményt mutathatnak fel, itt Bizseg Ödön ifju csendbíztonkrol dicsérettel szólhatok, ki oly erélyesen kezdte működését, hogy egy régi tapasztalt biztossal vetekedhetik a gonosztevők tapintatos kifürkészésében, vezérelje őt szerencse veszályes pályáján s ne hagyja szünni erélyét. — V. K.

— Benedek tábornoszernagy pizkok-iratára egyre szaporodnak a tiltakozások. Soh' se veszdődjünk, hanem nevéssünk markunkba, hiszen többet ártott vele császárjának, mit megnyit egész, keze alatti ármádiájával jóvá tehet, híven, hogy ez egy ország rokonszenvével föl nem érhet, — pedig ma még a Bolond Miska t'blabirójának is aligha torkában nem akadna a „vitam et sangvinem.“

— Mondják, hogy gr. Bethlen József, báró Lo-Presti Árpád és Fisser István sem mentek föl Budára a megnyitásra. Éljenek!

— Makó város minden ott született volt honvédnek egy házhelyet ajándékozott. Ezen csak magasztalható tettet az oly területtel nem bíró helyek ugyan nem követhetik, de láj, hogy majd naponkint panaszkodik egy-egy exhonvéd colfegánk oly tekintélyek ellen, kiktől mást vártunk. Saját magunk példájára való utalással tudjuk csak egyiket-másikat megnyugtanni.

— Nem időjel, hogy a falusi kastélyok újra népesülnek, a fővárosi első emeleték pedig ürülnek?

— Éppen most készült el a Hazay-nyomdában: „Magyar-Szent-Mártoni árvizkönyv“ az ottani vizkárosultak némi fölsegélésére, írta Berecz Imre, a nevezett falu lelkésze. Csak tisztelettel emlékezhethünk a népeért áldozatkész papról, s hisszük, hogy a kötet mind a szép cél tekintetéből nagy keletnek fog örvendeni, s valósággal segélyt eredményezni, mind a szerző tisztelői által mint részben művei gyűjteménye, örömmel élvezeltetni. Ara csak 1 ft.

Temesvári ujdonságok.

* Temesvár, april 27-én. A temetőből jövünk. Pantazits Vazul főhadnagy bajtársunk kiszenvedt porait adók át a szent haza keblének, melyért mint hű fia, hajlott kora dacára 55 éves korában nem késett a csatárra sietni, érte szerveneni és vérzeni.

Oh ha e példa visszaidézi emlékünke, mennyi szent hév, mennyi véráldozat vitetett buzgó lánggal a haza és szabadság oltárára, mely a magyarnak léte óta volt, és enyészteig marad egyetemes vallása; ha tekintjük a lelkesedést, mellyel élő apáink vezettek bennünket zászlóikkal: czerszeresen kelle éreznünk az elárult ügy 12 éves nyomasztó sanyarjait, melyek lelki kinja egyenkint dönti ki sorainkból hű testvéreinket.

De! az egys hézagokba lelkes fiatalságunk százai és ezrei tolognak, hogy kitöltsék.

S a szent hazának, mely a járom sulyja alatt is ily nemzedékeket tudott növelni, nincs mit rettenie jövőjétől.

H I R D E N E S E K

Csokerlyán Györgyfélé csödtömeg szőlő eladása.

Minthogy Csokerlyánfélé csödtömeg gondnoksága a szolgabírói hivatal előtt Buziáson beadott folyamodványban A.—P. hozzászatolt okiratokkal azt igazolta, hogy Tandori Márton Temesvár gyárkúlvárosában lakó kovácmester ur Csokerlyánfélé csödtömegéhez tartozó szőlési szőlőhegyen fekvő, és 8 lánchól álló szőlőt nyilvános árverés utján 3005 ft. e. p. megvette, akkoron mindjárt 1005 ft. e. p. megfizette, és hátralévő kamattal együtt még 2486 pfital adós maradt, azokat pedig maiglan sem fizette meg, ugy tehát az árverési feltételeket nem teljesítette; annál fogva az érintett szőlő bírói foglalás alá vétetik annak előleges megbecsültetése, és ujjlagi nyilvános árverés utoni eladására f. évi május hó 13-ik napja reggeli 9 órára nevezett szőlőben határidőül rendeltetett.

Mi is ugyan azon felhívás mellett közhírré tétetik, hogy a kérdéses szőlőt venni szándékozó urak a fent érintett napon és helyen 10% bánatpénzzel ellátva megjelenni el ne mulasszák.

A bővebbi árverési feltételek a szolgabírói hivatalnál Bu-

ifjuságunk tegnap is tekintélyes számmal csatlakozott gyászoló sorainkhoz, s kísérté fákllyakkal a koporsót.

A Szózáttal bucsuzánk el az elhunyttól.

Nyugodjanak szabad földben porai!

A temesvári honvédek.

* Az előadott darabokat soroljuk el? Sehogysincs kedvünk, mert minden nap után oda kellene bökünk „uj darab, eleven előadás, — megszámlálható nézőség.“ Erről eszembe jut pozsonyi professorom, ki oly dühös német volt, hogy untalan azzal keseríté magát, miért nem Németország e gyönyörű haza, de mégis bevallá, hogy szivesbben jár a Pálftyterembe (az akkori magyar szinpad) mint a városi színházba, mert a magyar szinészek, nemcsak rendesen csinosabb arcuak és alkatuak (a jó öreget már nemigen érdeklé a szép nem) de többnyire a collegiumokból rekrutálván magokat, illemesebb s értelmesebb a játékuak, mint a műhelyekből összecsdötített színházi szereplők, (no már akkoriban ugy volt, ma — más). Bizony mondom, szomorú valóság. Az igazgató urak szavuknak állottak, majd minden este itt még nem látott darabot adnak, tehát az utóbbi két év termékeiből: de szeretnők, ha az annyi sok magyar lakostársaink közül többel találkozhathánk a lelki üdülés nemzeties szellemű színhelyén. Nem egy második, nem is fél, de egy harmad bérletet nyitottak ezek az igazgatók, kiknek egyike már más menhely után járt.

* (Beküldetett. Ének és még valami. Nem vallom ugyan magam az igen buzgó katolikusok sorába tartozónak, de néha-néha mégis felébred bennem a vágy keresztényi kötelességemnek eleget tenni s ilyenkor be-be nézek az Ur házába s mivel magam is Temesvárott végeztem oskoláimat a hazaszerte tisztelt Kegyesrendieknel, a tanodai ifjuság miséjén néha meg is jelenek, — legnagyobb tisztelet és őszinte elismerés a tanári karnak a fegyelemért, melyet ez ifjuságunk közt fenntartani buzgólkodik, egyedül az ének körül van némi észrevétele s ez a dissonantiát illeti, mellyel a karzaton éneklő egyes ifjak sivitó hangja a fület sérti, de nem is látom célszerűnek, hogy a fiuk tömege hallgasson lent a padokban, míg fenn a karzaton néhányan hallatják hangukat a tizenkét év alatt behozott szerencsétlen lautir systema szerint, melynek életrevalótlanságát azon tény is bizonyítja, hogy a híres „Musikverein“ melyet a boldogult Vojvodina hivatalos „Temesvárer Zeitung“-ja kegy s haszonlesésből édig magasztalt, hol csak alkalma nyílt beszövéen, annak legmagasabb pártolói, dacára e pártfogásnak, megszünt, nem, mivel tán mélt. M. udvari tanácsos ur elhagyott bennünket, hisz van még egy méltóságú bennszülött főpap pártfogó, de mivel a részvétlenség a nem szívből fakadó, hanem csak gépiesen előparancsolt hangokat elnémiti. Szerény ohajtásom s tán számos másoké is, hogy az ifjuság együtt énekelje a szívet emelő ájtatos énekeket ugy mint hajdan deák, magyar s német nyelven elűzven az isten házából az emberek dicséretére számító Quodlibetet.

Kiadó-tulajdonos Pesty Frigyes.
Szerkeszti Ötényi.

ziáson hivatalos órákban mai naptól fogva minden nap megtekinthetők. Kelt Buziáson 1861-ik évi ápril 6-án.

A Buziási szolgabírói hivatal:
(29, 3—3) Mihájlovits, szolgabíró.

A karlsbadi buzgár-só és szappan

délvidéki egyedüli főraktára létezik:

SIMON IMRE gyógyszer-tárában a Józsefvárosban.

A só hathatós oldó erejű, mind a gyomor mind a hólyag irányában, fontja 3 ft.

A szappan a bőr tisztítása és kútegek elűzésére páratlan befolyásu, darabja 40 kr.

Ugyszinte kapható:

ALIZARIN-TINTA,

32. sz.

akója 20 ft.

(3—2)